

Färgforum 2011

Rapport

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVÄRIEÄMBETET

STATENS
FASTIGHETSVERK

GÖTEBORGS UNIVERSITET

HANTVERKSLABORATORIET

© 2011 Riksantikvarieämbetet
Box 1114
621 22 Visby
www.raa.se
riksant@raa.se

Förord

Rapporten sammanfattar presentationer och diskussioner som ägde rum vid Färgforum 2011, den 15-16 september i Mariestad.

Fotografier från seminariet togs av Niclas Fredrikson och Maria Rossipal. Övriga bilder i rapporten kommer från föredragshållarnas presentationer.

Rapporten har sammanställts av projektgruppen Färgforum.

Layout: Maria Rossipal, Kathrin Hinrichs Degerblad

Seminariet har presenterats i artiklar i REALIA och IIC- newsletter av Karin Callissendorf/Lisa Nilsen

Vi har valt att bifoga följande i rapporten:

Program

Föredragshållarnas sammanfattning av inlägg, länk till presentationen

Slutdiskussion

Deltagarförteckning

Projektgrupp Färgforum
Kathrin Hinrichs Degerblad
Tom Sandström
Stefan Lindgren

Riksantikvarieämbetet
Visby maj 2012

Sammanfattning av Färgforum

Temat för 2011 års Färgforum var *Färgundersökning – erfarenheter och användning* och arrangerades av Riksantikvarieämbetet i samarbete med Göteborgs universitet, Hantverkslaboratoriet och Statens Fastighetsverk.

Seminariet ägde rum i Hantverkslaboratoriets lokaler i Mariestad den 15 och 16 september. Föreläsningarna var tänkta att belysa hela färgundersöknings- processen – från beställning och utförande av själva undersökning till rapportering och användandet av resultaten. En frågeställning var hur undersökningsresultat kan bli en användbar del av dokumentationsinsatser och underlag för konservering, vård eller rekonstruktion.

Christian Runeby från Riksantikvarieämbetet välkomnade deltagarna och inledde seminariet. Kathrin Hinrichs Degerblad var moderator under dagarna.

Göran Andersson, Tom Granath och Linda Lindblad från Hantverkslaboratoriet inledde med en kort presentation av utbildningen generellt, samt genomgång av vissa färgspecifika projekt och kurser. De berättade även om en kommande utbyggnad av universitetsparken med det planerade murhuset och trädgårdsmästeriet. Det gavs också möjlighet till rundvandring i deras kurslokaler. Seminariet var välbesökt med 46 deltagare från Sverige, Norge, Danmark och Finland som kom till Mariestad för att utbyta erfarenheter och diskutera färgfrågor.

Hélène Hanes och Catharina Nordenstedt berättade om färgundersökningar ur Statens Fastighetsverks perspektiv och illustrerade detta genom ett antal exempel. De beskrev olika aspekter att ta hänsyn till för att nå ett slutresultat som överensstämmer med hur man vill gestalta och även bruka en interiör. Ett arbete där tolkningen av äldre färgskikt och analys av pigment blir en viktig grund för beslut.

Jon Brenne från NIKU i Norge, gästprofessor vid Göteborgs universitet och Line Bregnhøj från Nationalmuseum i Danmark gav seminariedeltagarna en inblick i hur man arbetar med färgundersökningar i våra grannländer.

Ett flertal kortare presentationer under rubriken ”öppet forum” delade med sig av erfarenheter på färgundersökningar och användande av deras resultat.

Seminariet avslutades med en diskussion om behov och utveckling inom området färg. Här framkom bland annat att nätverket behöver utveckla bättre kontakt och samarbete med yrkesgruppen målare – kanske ett inbjudande tema nästa år som lockar just denna grupp att delta i Färgforum?

Det framfördes även önskemål om tillgängliga referensbibliotek för färgprover och en nationell -eller varför inte - nordisk resurs för analysuppdrag.

Man ser gärna att Riksantikvarieämbetet fortsätter att driva färgforum och organiserar återkommande mötestillfällen. Några förslag på platser för nästa Färgforum 2012 som kom upp i diskussionen var Karlsborgs fästning och Skansen. Det uppskattas att Färgforum kan genomföras på olika orter i landet. Det internationella nätverket Architectural Paint Research (APR) togs upp som ytterligare ett forum för erfarenhetsutbyte. Riksantikvarieämbetet söker nu samarbetspartners för att arrangera nästa internationella APR konferens 2013 i Sverige.

Program FÄRGFORUM 2011

torsdag 15 september

11.00	Samling och lätt lunch (sallad)	
12.00	Välkommen	Riksantikvarieämbetet
	Presentation av Hantverkslaboratoriet	Linda Lindblad
	Presentation av Institutionen för kulturvård och utbildningen i traditionellt byggnadsmåleri	Göran Andersson Tom Granath
13.00	Farge- og bygningsarkeologiske undersøkelser- et eget fag? Så det virkelig sådan ud? Farvekarkæologiske undersøgelser og deres anvendelse	Jon Bræne Line Bregnhøj
14.30	Kaffe	
15.00	Öppet Forum: Edwin Verweij, <i>Å bestille en fargeundersøkelsen å bruk for den likevel, eller 'Takk, men nei takk' for fargeundersøkelsen...</i> Hélène Svahn Garreau, <i>Att skapa berättelser med hjälp av historiska färgundersökningar</i> Helena Grundberg, <i>Vikten av källkritik – en självkritisk reflektion</i> Karin Hermerén, <i>Återupptäckt väggmålning - dokumentation, rekonstruktion och förvaltning</i> Ingalill Nyström, <i>Färganalyser i fält och i labb</i>	Korta presentationer
16.45	Presentation av de nya anläggningarna och besöksmål Mariestad	
17.00	Visning av måleriutbildningens lokaler	
18.30	Kvällsmingel och middagsbuffé på Hantverkslaboratoriet	

fredag 16 september

09.00	Exempel på färgundersökningar och förhållningssätt i historiska byggnader	Hélène Hanes Catharina Nordenstedt
09.45	Kaffe	
10.15	Öppet Forum: Karin Calissendorff, <i>En monumental färgundersökning</i> Anna Henningsson, <i>Färg som ytskydd för sten i utomhusmiljö</i>	Korta presentationer
10.50	Fokus på Färg	Tom Sandström
11.20	Reflektioner - paneldiskussion	Margareta Ekroth Edebo Tom Granath Hélène Hanes
11.40	Sammanfattning av seminariet – nästa steg	
12.00	Avslutning, lunch	

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Föredragagshållarnas sammanfattning av inlägg

Farge- og bygningsarkeologiske undersøkelser – en egen profesjon?

Jon Brønne

Forelesningen vil se nærmere på hva som kreves av kunnskaper, og hvordan disse koordineres for å gjennomføre metodiske farge- og bygningsarkeologiske undersøkelser.

Det vil bli diskutert om dette er spesifikke kunnskaper som er knyttet opp mot farge- og bygningsarkeologi.

Metoder og begrepsapparatet knyttet til denne typen undersøkelser vil bli diskutert. Videre vil det bli sett nærmere på hvilke faggrupper det er naturlig å samarbeide med i forbindelse med denne typen undersøkelser.

Resultatforståelse og kvalitetskriteriene for rapportering vil bli belyst.

Så det virkelig sådan ud? Farvearkæologiske undersøgelser og deres anvendelse

Line Bregnhøj

Farvearkæologiske undersøgelser bruger vi generelt set til tre ting.

1. Det enkelte hus' historie. Et bestemt hus, hvordan er det bemalet gennem tiderne? En undersøgelse kan bruges, når man vil kende husets historie. Til en beskrivelse, før nedrivning eller andet. Hvad er det vi har foran os? Den opnåede viden er helt essentiel som grundlag, inden man bestemmer sig for, hvad man vil gøre og opnå med en restaurering. Man er nødt til at vide hvad man har, før man kan beslutte, hvad man vil gøre. Her er samarbejdet med restaureringsarkitekter og historikere vigtig, da de bygningsarkæologiske og de arkivalske undersøgelser er nødvendige at koble sammen med farveundersøgelserne, for at opnå det mest dækkende resultat. Til undersøgelser bruger vi forskellige arbejds- og analysemetoder. Eksempel: Eremitagen.

2. Restaurering / rekonstruktion. Når man kender husets historie, kan man beslutte hvordan man vil restaurere. F. x. hvilken tidsperiode, man vil tilbage til, eller lade være med at gå tilbage til. Hvis man vælger at gå tilbage, er undersøgelserne helt essentielle for at vide, med hvilke malinger og med hvilke kulører man skal male. Og hvilke teknikker man skal bruge. Her er samarbejdet med malere særdeles vigtigt, da arbejdet kun kan udføres af dem, der forstår teknikken der er brugt. Eksempler: Landbohøjskolen, Odense adelige jomfrukloster, Eremitagen.

3. Forskning / overordnet historisk viden. Endelig bruges undersøgelser til at opnå viden, som kan sættes ind i en større sammenhæng. Som historikere og arkæologer bruger vi de farvearkæologiske undersøgelser til at skabe historisk viden og sammenhæng. Vi må vide hvad man malede med til hvilke tider, hvilke maleteknikker man brugte, hvilke pigmenter og hvilke bindemidler. Jo mere vi ved om brug af maling i forskellige perioder, jo mere kan vi sætte den enkelte undersøgelse ind i en sammenhæng. Nye materialer er med til at skabe nye moder, og nye moder betinger udvikling af nye materialer. Sådanne sammenhænge er vi med til at afdække i fælleskab med andre fagområder. Hvert enkelt hus er brikker i puslespillet. Nogle gange får vi bekræftet den eksisterende viden, og nogen gange bliver vi overraskede, og må revidere vores viden. Sammenlagt får vi med tiden et mere helt, og et større, puslespil. Denne således opnåede viden, kan vi alle bruge, i samarbejdet mellem konservatorer, historikere, malere og arkitekter. Således at vores samarbejder hele tiden bliver optimerede. Eksempler: publicerede materiale (Jon Brønne, Ian Bristow og Line Bregnhøj).

Å bestille en fargeundersøkelse uten å bruk for den likevel, eller 'Takk, men nei takk' for fargeundersøkelsen...

Edwin Verweij

Ved en fargeundersøkelse er det mulig å inkludere forskjellige aspekter som setter de obligatoriske avdekkinger av malingslag i et større historisk perspektiv.

På forskjellige måter kunne for eksempel arkivsøk, digitale rekonstruksjoner, pigment- og bindemiddelanalyser osv. ha en betydning for bygningsfargehistorikk og gi en bedre forståelse av objektet. Hvor stort en undersøkelse ideelt sett bør være er uklart.

Men, spørsmålet er også hvem 'bestiller' undersøkelsen og hvorfor? I Norge er det ikke et krav, ved planlagte vedlikeholdsarbeider, å gjøre en fargeundersøkelse når man maler opp overflater i den samme fargen.

Foredraget fokuserer på (offentlige) oppdragsgivere, brukere, eiere og Riksantikvaren som har forskjellige tanker om hvordan man bør bruke ressurser. Å bruke penger på en fargeundersøkelse bare for 'å ha gjort det' og uten at resultatene blir brukt vil bli diskutert og visualisert med både interiør og eksteriør prosjekter.

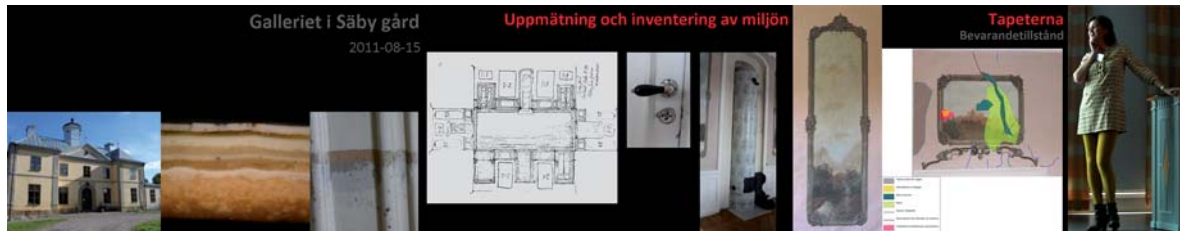
Att skapa berättelser med hjälp av historiska färgundersökningar

Hélène Svahn Garreau, NIRAS Sweden AB, Stockholm

2010 genomfördes en färgundersökning av snickerierna och tapeterna i galleriet i byggnadsminnet Säby gård i Järfälla. Syftet med färgundersökningen var förstå rummets historia och dess olika gestaltningar. Undersökningen ledde till en fördjupad förståelse av rummets historia och nya berättelser om rummets historiska användning. Resultatet skulle sedan användas som underlag inför en framtida restaurering.

Säby gårds huvudbyggnad uppfördes ursprungligen 1654-56. Byggherre var riksrådet Schering Rosenhane, ämbetsman och diplomat vid drottning Kristinas hov.

Galleriet, vars namn härleddes till de bemålade tapeterna, har förändrats ett flertal gånger. Idag vittnar rummets inredning om husets historia – den fasta inredningen präglas främst av två perioder: 1700-talet och någon gång under andra hälften av 1800-talet. Men även 1900-talet har lämnat sina spår.

Vikten av källkritik – en självkritisk reflektion

Helena Grundberg

Hur tillförlitliga är de källmaterial vi utgår ifrån? Att en enskild källa kan vara felaktig får man kanske räkna med, men om flera källor säger samma sak är det väl rimligt att anta att källmaterialet är tillförlitligt? Nej, inte nödvändigtvis.

Det fick jag själv erfara när jag skulle utföra en studie av färgförändrat ådringsmåleri i en 1800-talsbyggnad och plötsligt stod utan undersökningsobjekt.

I ett tidigare projektarbete utförde jag en byggnadsdokumentation av samma hus. I ett inledande skede fick jag ta del av förundersökningar och muntlig information om objektet. Byggnadens interiör beskrevs som unik, rikt dekorerad med marmoreringar och ådringar i originalutförande. Två år senare återvände jag för min studie, och den färgundersökning jag då utförde i ett av husets rum visade på partier med flera övermålningar. Byggnadens interiör var inte på alla ställen så orörd som källorna vittnat om.

Att min studie tog en annan riktning än den tänkta blev en konsekvens av att jag blint förlitat mig på källorna. Allvarigare är det som händelsen belyste ur kulturvårdssynpunkt: att otillräckliga handlingar som underlag för ett åtgärdsprogram inte bara kan utgöra en risk för att budgeten spricker; i värsta fall kan de utgöra en risk för att oersättliga värden kan gå förlorade.

Återupptäckt väggmålning – dokumentation, rekonstruktion och förvaltning

Karin Hermerén, Statens konstråd

Länge trodde man att ett av konstnärinnan Randi Fishers tidigaste verk i monumental skala, "Förslag" på Seminarieskolan i Landskrona, var förstört. Inför den retrospektiva utställningen på Skissernas museum i Lund våren 2011 gjordes en efterspaning och man fann överraskande nog att verket fanns kvar. Visserligen bakom en rödmålad vävtapet och med en påbyggd städskrubba, men färgerna var ändå så intakta att verket, tillsammans med museets omfattande skissmaterial, kunde återskapas inför utställningen av konstnär Ylva Westerlund.

Verket är centralt i såväl Randis produktion som i svensk konsthistoria och gestaltning av offentligmiljö. Verket har därför valts som en fallstudie av tjugotre vilka ingår i det pågående FoU-projektet "Förvaltning av byggnadsanknutenoffenligkonst" i samverkan med Statens konstråd.

I Landskrona har nu olika krafter börjat verka för att frilägga konstverket. Ett första steg är en förundersökning (trolig start hösten 2011). Svar förväntas på frågor kring färgtyp, hur mycket av färgen som skadats samt om/hur en konservering och restaurering kan/bör ske.

Verkets nuvarande status och historia väcker frågor om dokumentationens betydelse för förvaltning, skissmaterialets/dokumentationens/arkivens betydelse över tid, upphovsrätt – men också övergripande frågor om den offentliga konstens förvaltning och vad dessa kan få för konsekvenser för det närliggande beslutet om framplockning av den återupptäckta målningen.

Färganalyser i fält och i labb

Ingalill Nyström, doktorand, Institutionen för Kulturvård

I forskningsstudien "Materialanalyser av sydsvenskt bonadsmåleri", utförs tekniska analyser direkt ute i fält som sedan kompletteras med andra kemiska analysmetoder i forskningslabbet. Studien är tvärvetenskaplig, där konstanteknologisk källforskning kombineras med naturvetenskapliga spektroskopiska analysmetoder såsom; multispektralteknik, FTIR-spektroskopi, Ramanspektroskopi och Svepelektronmikroskopi med grundämnes analys. Studieobjektet är sydsvenska bonadsmålningar som finns vid olika svenska museer.

Syftet med studien är att med hjälp av spektroskopisk teknik analysera bonadsmålningars materialinnehåll, uppbyggnad och tillverkningsteknik. Detta för att kunna kartlägga materialanvändningen för respektive bonadsskola/-tradition samt bonadsmålare och på så vis få en förståelse för bonadsmåleriets materialutveckling under 1700 och 1800-talet.

Icke förstörande och portabla analysmetoder prioriteras i studien, vilket ibland kan medföra vissa praktiska problem. Vidare finns det problem med att analysera ett omfattande studiematerial. Hur gör man exempelvis materialanalyserna på ett så rationellt vis som möjligt, utan att tumma på kvalitén? Vilka problem man kan stöta på i den verkliga arbetssituationen? En kort beskrivning av analysmetoder, arbetet ute i fält och i labbet kommer att presenteras. Vidare kommer lite om för- och nackdelar med respektive analysmetod att i korthet nämnas.

Exempel på färgundersökningar och förhållningssätt i historiska byggnader

Hélène Hanes och Catharina Nordenstedt

Förutom arbetet med att beställa undersökningar och analys av olika färgskikt ingår också att ta ställning till helheten, gestaltning av interiörer. Vilket slutresultat vill vi uppnå i en byggnad med kulturhistoriskt värdefulla miljöer? Vilken tidsepok vill vi lyfta fram och varför?

Framtagande av äldre färgskikt kan skapa en viss förvirring kring hur interiörerna en gång har sett ut med väggar, tak och snickerier. Äldre interiörer har vanligtvis från början haft en annan typ av belysning vilket också påverkar hur vi uppfattar en restaurerad interiör.

Andra saker som påverkat färgerna är ljus och luft. Smuts och sot dämpar också färgen. Många färgskikt har varit betydligt starkare än vad vi ser i dag och haft en färgställning som vi inte är vana vid och som kan uppfattas som alltför mörk, jämfört med dagens ljusa, moderna interiörer.

I diskussionen om helheten måste vi även ta ställning till om miljön är att betrakta som representativ eller mer enkel kontorsmiljö. Då måste vi vara öppna för olika ambitionsnivåer även om båda typer av miljöer är skyddade. En blivande hyresgäst kan ha en önskan om hur lokalerna ska utformas och då är det viktigt som beställare att ha en klar uppfattning om ambitionen och vad det kan innebära för slutresultatet. Tolkning av äldre färgskikt och analys av pigment blir då en viktig grund för beslut.

En monumental färgundersökning

Karin Calissendorff

Mitt inlägg på Färgforum den 15 september kommer att beskriva mitt examensprojekt på masternivå på Institutionen för kulturvård på GU. Projektet är en färgundersökning av Västra trapphuset i Stockholms slott, en trapphall som löper över tre våningar. Trappan är ritad av Nicodemus Tessin d.y. och har fram till idag ändrat utseende genom en rad omdekorationer. Jag vill i min undersökning kartlägga omdekorationerna med hjälp av färgarkeologisk undersökning och arkivstudier. Mitt mål är att genom materialstudier och arkivstudier undersöka materialet men också studera beslutsprocessen bakom de förändringarna som gjorts i miljön för att få förståelse för vilka värden som var viktiga i restaureringsfaserna.

På Färgforums seminarium kommer jag att presentera mina förstudier och tala om följande frågor:

- Hur kan ett helt trapphus kartläggas med hjälp av färgsnitt och färgtrappor på ett par veckor?
- Hur många snitt måste tas på materialet innan resultatet kan anses som statistiskt försvarbart?
- Hur kan man gestalta de omdekorationer som gjorts i miljön på ett talande sätt? Skulle man kunna göra en rekonstruktion i trapphallen?

Mitt mål är att presentera uppsatsen vid nästa Färgforum (2012) och berätta hur jag löst de ovan formulerade frågeställningarna och presentera resultaten jag fått.

Bemålad sten inom svensk kulturmiljövård

Anna Henningson

Inlägget presenterar resultat från FoU projektet *Bemålad sten inom svensk kulturmiljövård – En studie av färg som ytskydd och kulturhistoria inom svensk stenkonservering och restaurering* som utfördes 2007-2008 i Riksantikvarieämbetets regi. Projektet bestod av två delar. Del ett, *Bemålad sten inom samtida svensk kulturmiljövård och restaureringsdebatt*, för en diskussion kring hur frågeställningarna och kunskapsläget inom färg på sten utvecklats och vilka behov av kunskap som i dag fortfarande kvarstår. Del två är en litteraturstudie som kartlägger publicerat material kring temat *Färg som ytskydd för sten i utombusmiljö* i publikationer från de tyskspråkiga länderna Tyskland, Österrike och Schweiz. Litteraturstudien diskuterar vilka färgtyper (linoljefärg, silikonharts, silikatfärg samt kalkfärg) som kan komma i fråga för att skydda sten samt vilka metoder som kan användas för att komma fram till vilket färgsystem som är lämpligt för olika stensorter.

Utöver resultat från FoU-projektet visas avslutningsvis exempel på hur några färgtyper från litteraturstudien omsatts i praktiken på stenbyggnader i Sverige under åren 2008–2011. Färgtyperna kalkfärg och silikonharts har applicerats för att förlänga underhållsintervallerna på Vadstena Slots huvudportal, Våghustorget Pumphus i Örebro, Ryningska palatset i Stockholm och Brahe kyrkans portal, Visingsö.

Resultatet från FoU-projektet ges under hösten ut som pdf-publikation i Riksantikvarieämbetets internetbokhandel, www.raa.se.

Fokus på Färg

Tom Sandström

Efter förra FÄRGFORUM har *färg* blivit ett prioriterat område för Förvaltningsavdelningen vid Riksantikvarieämbetet. En kort tillbakablick och resultat från den workshop som genomfördes år 2009 kommer att presenteras: De förslag som framkom gäller bland annat utbildning, fallstudier, dokumentation, referensdatabaser och tillgänglighet på webben. Aktiviteter som genomförts sedan dess redovisas och planer på fortsatt arbete, med färg i fokus, presenteras

Samarbete med universitet och högskolor på området färg har inletts. Idag ser vi framväxten av konkreta kurser, men också samarbetsprojekt där möjlighet att nyttja Riksantikvarieämbetets analysutrustning och kompetens för mastersstudenter och doktorander betonas.

Nu finns också Färgforum som egen grupp på Kulturvårdsforum, se <http://www.kulturvardsforum.se/group/fargforum>.

Kartläggning av laboratorier och genomgång av Riksantikvarieämbetets provsamlingar, med hänsyn till deras potential som nationellt referensmaterial, har genomförts och projektarbete för uppordnande och tillgängliggörande av referensmaterial från tidigare genomförda forsknings- och utvecklingsprojekt har påbörjats.

Uppdatering gällande standards för provtagning och hur processen med framtagning av ny linoljefärgslikare fortskrider kommer att presenteras.

Sist men inte minst uppmärksammas möjligheten att söka medel för färgundersökningsprojekt från Riksantikvarieämbetets Forsknings- och Utvecklingsprogram.

Slutdiskussioner

Färgforum är en mötesplats för att skapa kontakter och tillfälle för diskussion. En viktig funktion är att fånga upp önskemål och möjliggöra för lösningar som kan leda till en vidareutveckling inom ämnet och svara mot olika behov inom sektorn. Under Färgforum 2011 framkom ett antal viktiga punkter och tre tydliga behov kunde definieras. Det ansågs angeläget att bygga upp en resurs för kemisk analys, funktioner för arkivering och tillgängliggörande av dokumentation och referenser, samt att skapa kontakt med yrkesmålare.

Kemisk analys: Analys av olika färgskikt samt differentiering och identifiering av bland annat bindemedel och nerbrytningsprodukter kräver ämnesspecifik expertis och erfarenhet. Anpassad och kompletterande analysutrustning är ofta inte tillgänglig i ett laboratorium som inte är anpassat för ämnesområdet. När samma prov lämnas till olika laboratorier som saknar kompetens inom området är det inte ovanligt att man får olika svar tillbaka. Det finns ett fåtal laboratorier i Skandinavien som kan utföra analyser men alla bedriver inte uppdragsverksamhet och resurserna är ofta begränsade vilket betyder att enstaka analyser inte kan utföras eller prioriteras speciellt om de faller inom ramen av kommersiell verksamhet eller anses vara rutinmässiga. Ett nordiskt laboratorium som kan bedriva uppdragsverksamhet i kombination med någon form av finansiellt stöd efterfrågas därför. En sådan central resurs skulle även kunna bidra till att bygga länkar mellan olika länder i Norden vilket är viktigt för att främja samarbete och kunskapsutbyte.

Arkiv/referensbibliotek: Det är viktigt att dokumentation om tidigare undersökningar och åtgärder sparas och finns tillgängliga. En stor del av arbetet när det gäller undersökningar och åtgärder utförs av privata aktörer. Det finns dock inget krav eller någon central instans för arkivering. Dokumentationen är därför inte alltid tillgänglig och det finns stor risk att informationen går förlorad. Detta gäller även för prov som är tagna för analys eller referens. Eftersom informationen är viktig ur ett historiskt perspektiv när det gäller användning av olika färger och material, samt när nya åtgärder ska genomföras på liknande eller samma objekt är det önskvärt att en central funktion för arkivering och tillgängliggörande av dokumentation, rapporter och referenssamlingar etableras.

Kontakt med yrkesmålare: Yrkesmålare är en grupp som man inom konserveringssektorn och Färgforum fortfarande saknar kontakt med. Kommande Färgforum bör bjuda in och fokusera på frågor som främjar bättre kontakt.

Man ser gärna att Riksantikvarieämbetet fortsätter att driva färgforum och organiserar återkommande mötestillfällen. Några förslag på platser för nästa Färgforum 2012 som kom upp i diskussionen var Karlsborgs fästning och Skansen. Det uppskattas att Färgforum kan genomföras på olika orter i landet. Det internationella nätverket Architectural Paint Research (APR) togs upp som ytterligare ett forum för erfarenhetsutbyte. Riksantikvarieämbetet söker nu samarbetspartners för att arrangera nästa internationella APR konferens 2013 i Sverige.

Deltagarförteckning

Deltagarförteckning Färgforum i Mariestad, 15-16 september 2011

Namn	Organisation	Adress	Postnummer	Ort	Land	E-post
Björn Andersson	Stiftelsen Skansen	Box 27 807	115 93	Stockholm	Sverige	bjorn.andersson@skansen.se
Göran Andersson	Göteborgs universitet	Magasinsgatan 4	542 30	Mariestad	Sverige	goran.andersson@conservation.gu.se
Hélène Arthursson	Östergötlands museum	Box 232	581 02	Linköping	Sverige	helene.arthursson@ostergotlandsmuseum.se
Anna Birath	Nyréns Arkitektkontor	Box 4709	116 92	Stockholm	Sverige	anna.birath@nyrens.se
Ewa Björdell	Stockholms Målerikonservering AB	Box 3605	103 56	Stockholm	Sverige	ewa@konsivering.se
Jon Brænne	NIKU/Göteborgs Universitet	Postboks 736 Sentrum	105	Oslo	Norge	jon.brænne@niku.no
Line Bregnehoi	Nationalmuseet, Danmark	I.C. modevejsvej, Brede	2800	Kgs. Lyngby	Danmark	line.bregnehoi@natmus.dk
Karin Calissendoff	Göteborgs Universitet	Odelbergsvägen 36	120 47	Enskede Gärd	Sverige	karin@enfanterrible.se
Lisa Edgren	Conservator J.T.F. Petéus AB	Landalobergen 29	411 29	Göteborg	Sverige	lisa.edgren@conservatorab.se
Marie Edman Franzén	Statens fastighetsverk	Box 118	178 02	Drottningholm	Sverige	marie.edman-franzen@svf.se
Charlotta Ekholm	Linköpings universitet	Trädgårdsgatan 3	185 32	Vaxholm	Sverige	charlotta.ekholm@liu.se
Margareta Ekroth Edebo	Göteborgs universitet	Dybecksgatan 10	412 70	Göteborg	Sverige	margareta.ekroth@conservation.gu.se
Jan Elfstedt		Länna Gärd	711 40	Länna	Sverige	info@elfstedt.se
Jessika Envall	Conservator AB	Paradisvägen 19A	433 31	Partille	Sverige	jessika@conservatorab.se
Niclas Fredriksson	Riksantikvarieämbetet	Box 11114	621 22	Visby	Sverige	niclas.fredriksson@raa.se
Kristin Fyrand	Stockholms Målerikonservering AB	Box 3605	103 59	Stockholm	Sverige	kristinfyrand@konsivering.se
Christoffer Gabriellson		Tyggården 6F	451 34	Uddevalla	Sverige	christoffer@gabriellsons.se
Tom Granath	Göteborgs universitet	Magasinsgatan 4	542 30	Mariestad	Sverige	tom.granath@conservation.gu.se
Helena Grundberg	Göteborgs universitet	Guldhedsgatan 5A/Box 130	405 30	Göteborg	Sverige	helena.grundberg@conservation.gu.se
Christina Gråbe	Kulturmagasinet	Gisela Trapps väg 1	254 37	Hel싱borg	Sverige	christina.grabe@hel싱borg.se
Irene Haglund	Målartradition	Boda Östergården 14	545 91	Töreboda	Sverige	vici_10@hotmail.com
Hélène Hanes	Statens fastighetsverk	Box 2263	103 16	Stockholm	Sverige	helene.hanes@svf.se
Conny Hansen	Nationalmuseet, Danmark	I.C. Modevejsvej	2800	Lyngby	Danmark	conny.hansen@natmus.dk
Stafan Hansing	K-märkt	Stora Gråmunkegränd 5	111 27	Stockholm	Sverige	stafan@k-markt.se
Christina Heberlein	Conservator AB	Silverkällan 1	542 30	Göteborg	Sverige	christina.heberlein@hotmail.com
Ingrid Hengren		Katarina Bangata 80 D	116 42	Stockholm	Sverige	ingridhengren@hotmail.com
Anna Henningson	KAH-Konservator	Coldinuttrappan 3	112 28	Stockholm	Sverige	info@kah.se
Karin Hermerén	Statens konsråd	Box 457134	104 30	Stockholm	Sverige	khermeren@statenskonstrad.se
Katrin Hinrichs Degerblad	Riksantikvarieämbetet	Box 11114	621 22	Visby	Sverige	katrin.degerblad@raa.se
Elisabet Jermsten	Statens fastighetsverk	Box 2263	103 16	Stockholm	Sverige	elisabet.jermsten@svf.se
Eva Järnerot	Pictor målerikonservering	Enköpingsvägen 31	749 60	Ösundsbro	Sverige	eva.jarnero@pictorkonsivering.se
Richard Kjellström	Lunds universitet	Box 188	220 00	Lund	Sverige	richard.kjellstrom@byggark.lth.se
Reijo Koskinen	Ullenius Ateijer AB	ed11	686 94	Rottneros	Sverige	urban.ullenius@ullenius-ateijer.se
Lennart Kristiansson	Murberget Länsmuseum Västernorrland	Box 34	871 21	Härnösand	Sverige	lennart.kristiansson@murberget.se
Maria Lagerqvist		Daigången 3	451 34	Uddevalla	Sverige	maria.lagerqvist@gmail.com
Yvonne Lilja	Liljas	Bäckedalen 5	540 16	Timmersdala	Sverige	yvonne.lilja@telez.se
Linda Lindblad	Göteborgs universitet	Magasinsgatan 4	542 30	Mariestad	Sverige	linda.lindblad@conservation.gu.se
Catharina Nordenstedt	Statens fastighetsverk	Järntorget 84, Box 2263	103 16	Stockholm	Sverige	catharina.nordenstedt@svf.se
Ingall Nyström	Göteborgs Universitet	Guldhedsgatan 5A, Box 130	405 30	Göteborg	Sverige	ingall.nystrom@conservation.gu.se
Maria Palm		Agårdskvam 10	533 91	Göteborg	Sverige	mijamariadesign@hotmail.com
Johan Rittsäl	AIX Arkitekter AB	Hudisvallisgatan 8	113 30	Stockholm	Sverige	johan.rittsel@aix.se
Mats Ronnevik	Trollhättans Stad	Stadsbyggnadsförvaltningen	461 83	Trollhättan	Sverige	mats.ronnevik@trollhattan.se
Maria Rossipal	Riksantikvarieämbetet	Box 11114	621 22	Visby	Sverige	maria.rossipal@raa.se
Christian Runeby	Riksantikvarieämbetet	Box 11114	621 22	Visby	Sverige	christian.runeby@raa.se
Tom Sandström	Riksantikvarieämbetet	Box 11114	621 22	Visby	Sverige	tom.sandstrom@raa.se
Ulla Setälä	Museiverket	Nervandersgatan 13	PB 9123, 00101	Heisingfors	Finland	ulla.setalaa@nba.fi
Hélène Svahn Carreau	NIRAS Sweden AB	Box 70375	107 24	Stockholm	Sverige	helene.svahn@carreau.niras.se
Britta Tunberg	Alla tiders	Gunnarshöjden 28	570 60	Österbymo	Sverige	britta@allatiders.nu
Vicki Wenander	Wenanders	Swegatan 28	114 53	Stockholm	Sverige	vicki.wenander@wenanders.se
Edwin Verweij	NIKU	Postboks 736		Oslo	Norge	edwin.verweij@niku.no
Eva Wilms	Celander AB	Annogatan 4	431 22	Mölnådal	Sverige	eva.wilms@celander.se
Eva Wockatz	Sörmlands museum	Box 314	611 26	Nyköping	Sverige	eva.wockatz@dli.se

